

Samrøða við Ellu Midjord:

Fiskagentan varð lítið vird — hon luktaði av fiski

Í hesi samrøðu greiðir Ella Midjord m.a. frá fiskaarbeiði á Tvøroyri fyrri fimti árum síðani. Tá kontant lön ikki fekst. Um ísvirkni. Um tá hon varð vald í kommunustýrið. Um AT. Um samanhald millum fiskagenturnar. Um, hví yvirstættin skuldi hava sín egna skúla. Um samarbeiði millum fakfeløg og javnaðarflokkinn.

Ellu Midjord heldur, at Javnaðarflokkurin hevur arbeitt væl í landsstýrinum, og heldur ikki nakra orsök vera til, at javnaðarflokkurin tekur upp samarbeiði við sambandsflokkinn, tí teir eru ov afturhaldssinnaðir

— Hvussu vóru arbeiðs-
viðurskiptini hjá fiska-
gentunum á Tvøroyri,
áðrenn Fiskepigernes
Fagforening varð stovna-
að?

— Tey vóru bæði góð
og ring. Lönin var so lítil,
og arbeitt varð allan dag-
in. Fyrstu lönina, eg
minnist, var ein daglön
uppá 1,20 kr. Undir fyrra
heimsbardaga var lönin
eitt sindur frægari, men tá
heimsbardagin var av, fór
lönin niður aftur.

Tað var tá ofta havt á
máli, at fiskagenturnar
skuldu taka seg saman í
felag. Men ikki fyrr enn í
januar 1922 tóku tær seg
saman og fóru runt bygð-
ina til allar, sum tær
vistu, arbeiddu í fiski, og
bóðu tær skriva seg á ein
lista. Somikið nógvur
komu uppá listan, at tann
29. januar 1922 hildu tær
fund og stovnaðu fakfel-
agið.

Sjálv var eg ikki við tá,
men um vit skulu nevna
onkrar av teimum, sum
gingu á odda, vóru tað
Magdalena Olsen, Anna
Hovgaard og Pouline
Einarsson. Hetta var
fyrsta nevnd felagsins.
Annars vóru fleiri, sum
hjálpdu til.

— Fingu tit eisini hjál-
p frá arbeiðsmannafelag-
num Fylking?

— Tær fingur góða
hjálp, frá Hans Hansen,
sum var limur í Fylking,
til at gera lógir og at fáa
felagið í gongd. Tað er tó
synd at siga, at tað gekk
væl ta fyrstu tíðina. Ikki
vóru tær konar í skriving,
og fingur tær sær tí ein
skrivara, men hetta mátti
vera í loyndum. Hetta var
eitt mannfólk, og hjálpti
hann teimum við felags-
arbeiðinum.

— Fyrsta mál, sum fel-
agið legði fram, var at fáa
tímalönina upp á 20 oyru.
Lönin var 15 oyru fram-
anundan. Hverki hetta, at

felagið var stovnað ella, at
tær kravdu meiri lön, varð
væl móttikið av arbeiðs-
gevarunum. Og ikki vóru
tað allar genturnar, sum
tordu at vera við.

Lönaráseting 1. mai

— Tað var altíð til 1. mai,
at lönirnar vóru lagdar til
rættis. Hetta var um tað
mundið, skipini komu av
Suðurlandinum. Hetta
var einasti møguleiki at
fáa lönina upp. Um lönar-
krøvini ikki tá vóru eftir-
likað, komu skipini at
liggja. Men tað kundu
ganga upp í átta dagar,
áðrenn semja fekst millum
arbeiðsgevararnar og fis-
kagenturnar.

— Hóast ikki var lætt,
so stóðu allar saman,
meðan lönartingingar vó-
ru. Eingin tordi at fara til
arbeiðis, og um tær fóru,
vóru tær steðgaðar av
felagnum. Á hvørjum
gotuhorni var fólk á varð-
haldi og ansaði eftir.

Sum tjóvur á nátt

Tað vóru tó ikki bert
fiskagenturnar, sum ans-
aðu væl eftir tí, sum fyr-
fórst. Tað gjørdi arbeiðs-
gevararnar eisini. Felagið
hevði vanliga fundir í
dansistovuni, men ikki
bar altíð til at hittast har.
Vit feldu okkum mangan
sum tjóvur á nátt, tá vit
skuldu hittast í felagnum
og somuleiðis, tá vit skul-
du hitta tey fólk, vit
høvdu at ráðføra okkum
við.

— Eg minnst serliga Pet-
ur Mohr Dam. Hann
hjálpsti ikki bert arbeiðar-
unum, hann var eisini
okkum ein hollur stuðul.

Nógvar fiskagentur aðrastaðni frá

— Tað vóru tá ikki bert

beitt alt samdøgrið.
Summi fullu frá, og tann
næsti kom til aftur.

Framvið øllum fjórðinum

— Tað var framvið øllum
fjórðinum, at fiskurin
varð turkaður. Líka av
Gróttanga og runt inneftir
og alla staðir framvið heilt
út til Øravíkar. Fiskur var
á hvørjum tanga. Eg haldi
tað mundi vera eini 16
ymisk stöð. Fiskurin varð
vaskaður har inni, m.a. á
Tanganum, og síðani
fluttur í jaktum til Frøðbi-
ar, til Øravíkar og aðra-
staðni at turka.

— Hvussu vaskaðu tit
fiskið?

— Vit vaskaðu fiskin í
kørum. Korini stóðu fram-
við strondini, og máttu
fiskagenturnar sjálvar
fylla korini við at hála
sjógv í eini pös upp í ká-
rið.

Eisini máttu fiskagent-
urnar bera fiskin út til
vaskingar. At fáa broytt
hetta, var tað fyrsta, sum
felagið gjørdi. Nevniliga,
at arbeiðsgevarin skuldi
syrgja fyri vatni og fiski
til korini. Man var deyð-
móður, áðrenn man kom
til kárið um morgunin.

Fyrst at bera sær 100 fisk-
ar út og so hála sær upp í
kárið. Tað var heldur ikki
sjáldan, at man gleið, og
kárið fór á sjógv. Men

hóast arbeiðsumstøðurnar
ikki vóru av teimum
bestu, so varð fiskurin
væl vaskaður. Tað var
ikki lukkligt at lata ein
fisk úr hondini, sum ikki
var nóg væl vaskaður.

Hetta var sum sagt tað
fyrsta, sum felagið framdi
til bata fyri limirnar um-
framt lönarhækkingina.
Harafturat fingur vit
framt, at allar tær, sum
komu norðanfjórðs, fingur
fritt brenni. Hver fiska-
genta norðaneftir fekk 25
pund av koli um vikuna,
og var hetta ógvuliga góð
hjálp í einum húsi.

Ikki bert konufólk

— Tey konufólkini, sum
arbeiddu fisk her á Tvø-
oyri, og sum ikki búðu
her, komu suður í mars
mánað og fóru so norð
aftur í oktober. Tað hendi
tá meir enn so, at nakrar
av teimum vóru um vetur-
in her suðuri og fingur sær
pláss ymsastaðni. Tað
vóru tó ikki bert konufólk,
sum komu suður at ar-
beiða fisk. Um summarið
var eisini nógv mannfólk
her suðuri. Teir komu tó
ikki fyrr enn í mai og fóru
norð aftur í august. Tað
var tá, mesta arbeiðið var.
Tá varð vaskað og turkað
dag og nátt.

Eingin kontant lön

— Fingur tit lönina í hond-

ina?

— Nei. Lönin varð øll
skrivað í eina bók, og varð
uppgjørt tvær ferðir um
vikuna, týsdag og friggja-
dag. Tá fekst tú at vita,
hvát tú hevði vundið og
hvát tú hevði keypt fyri.
Vit fingur bert at vita,
hvát vit høvdu vundið, at
fáa pengarnar út var sera
torført. Vit máttu keypa
frá tí, vit arbeiddu hjá.
Um man hevði hug at
keypa aðrastaðni enn við-
komandi arbeiði, mátti
man skifta um, soleiðis at
man keypti fyri eina aðra.

— Úrvalið hjá keyp-
manninum var ikki altíð
líka stórt og ikki kann sig-
ast, at ódyrt var. Tað var
tí, fólk tóku seg saman og
bílegdu vóru aðrastaðni
frá fyrri einar 60—70 krón-
ur, serliga úr Danmark frá
Christian Havstein. Tað
var nógv, sum fekst fyri
hesar pengar tá. Men tað
var skjótt, at keypmenn-
inir lögdu hetta til merkis,
og so fekk man ikki loyvi
til tað longur.

— Hetta helt á í fleiri
ár, men í triátírunum, tá
lönin var nakað frægari,
var lættari at fáa pengar-
nar út, men ikki fekst tú
alt. Ein kann siga, at
hetta fyrri ein stóran part
var limanna skuld. Teir
vóru bangnir fyri ikki at
fáa nakað arbeiði, um teir
strongdu ov nógv á at fáa
kontanta útgjalding.

Fiskaarbeiði á Tvøroyri fyrri umleið fimti árum síðani